КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНА ПРОГРАМА З ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

«Нове покоління»

2020 РІК

Посібник містить матеріали для дослідження адаптації, розвивальні заняття для подолання труднощів адаптації першокласників та підготовки до навчання у школі. Рекомендовано для практичних психологів, соціальних педагогів, вчителів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів.

ЗМІСТ

ВСТУП……..……..…...3

І.ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «НОВЕ ПОКОЛІННЯ»…….……. …….....6

1.1. Методи та форми роботи з дітьми…….6

1.2. Загальна структура програми…….....7

1.3. Шляхи вирішення проблем адаптації учнів 1 класу……....9

1.4. Календарно-тематичне планування занять з учнями……12

ІІ. ПРАКТИЧНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «НОВЕ ПОКОЛІННЯ» В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ…….….13

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ……..….38

ВСТУП

Актуальність програми. Вступ до школи знаменує собою новий віковий період в житті дитини — початок молодшого шкільного віку, провідною діяльністю якого стає учбова діяльність.

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Головна мета – створити школу, у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й вміння застосовувати їх у житті.

НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не боятись висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам теж подобається відвідувати цю школу, адже в ній панують співпраця та взаєморозуміння.

Перші тижні навчання в 1-му класі - важливий етап для створення в класній спільноті атмосфери прийняття, довіри, взаємозацікавленості, бажання слухати одне одного, висловлюватися. На цьому етапі закладаються основи для взаємодії учителя з учнями та учнів між собою. Саме тому багато уваги в перший місяць потрібно приділяти знайомству, коротким розповідям про власні захоплення, улюблені ігри тощо.

Перший клас — один з найбільш важливих і важких періодів в житті дітей. Вступ малюка до школи приводить до емоційно-стресової ситуації: змінюється звичний стереотип поведінки, зростає психо-емоційне навантаження. У ній з перших же днів ставить перед дитиною цілий ряд завдань, не пов'язаних безпосередньо з її попереднім досвідом. На дитину впливає комплекс нових чинників: класний колектив, особистість педагога, зміна режиму, незвичне тривале обмеження рухової активності і, звичайно, поява нових, не завжди привабливих обов'язків.

Адаптація дитини до школи — досить тривалий процес, пов'язаний із значною напругою всіх систем організму, тому що пристосовуються до змін, нових чинників, мобілізуючи систему захисних реакцій.

Адаптація до школи далеко не в усіх дітей протікає безболісно. У деяких - вона не наступає зовсім, і тоді доводиться говорити про соціально-психологічну дезадаптацію.

Однією з головних причин дезадаптації є невідповідність функціональних можливостей дітей вимогам, що пред'являються існуючою системою навчання, інакше кажучи, відсутність «шкільної зрілості». У числі інших причин можна назвати недостатній рівень інтелектуального розвитку дитини, його соціальну незрілість, невміння спілкуватися з оточуючими, незадовільний стан здоров'я.

Проте існують і зовнішні причини шкільної дезадаптації — «проблеми вчителя»: невідповідні можливостям дитини зміст навчання і методика викладання, сама особа вчителя, стиль його відносин з дітьми і батьками тощо.

Найчастіше ці чинники існують взаємозв’язано, витікають один з іншого, і в цілому, приводять до певних труднощів навчання. Саме створення сприятливого середовища для адаптації дитини до систематичного навчання забезпечуватиме їй подальший розвиток, успішне навчання та виховання.

Запропоновані заняття мають на меті допомогти учням уникнути негативних емоцій та легко адаптуватися до навчання в школі.

I. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «НОВЕ ПОКОЛІННЯ»

Мета програми: сприяти адаптації першокласників до навчання в умовах нової української школи, позитивному входженню дітей у шкільне життя, розвитку емпатії та комунікабельності дітей, комфортному психологічному клімату у колективі; розвитку мислення, пам'яті, уваги, уяви, довільності дій.

Завдання:

1) підвищити рівень мотиваційної готовності до школи;
2) зняти емоційне і м'язове напруження у дітей;
3) навчити дітей навичкам ефективного спілкування з однолітками;
4) підвищити рівень пізнавальної сфери (пам'яті, уваги, мислення, уяви);
5) розвинути велику і дрібну моторику дитини;
6) підвищити рівень самооцінки дітей;
7) розвинути вміння адекватно виражати свої почуття;
8) сформувати вміння працювати в групі, класному колективі;
9) актуалізувати необхідність правил в школі.

Практичне значення програми. Матеріали можуть бути використані практичними психологами, соціальними педагогами та педагогами під час адаптації учнів до нових умов навчання в школі.

1.1. Методи та форми роботи з дітьми

Програма упорядкована таким чином, щоб практичний психолог міг максимально ефективно її застосувати за певних умов. Вона базується на принципах простоти використання та доступності методологічного матеріалу, раціонального використання часу для занять та обробітку результатів досліджень. В залежності від особливостей дітей у групі, з якими безпосередньо працює психолог, можна варіювати кількість запропонованих

методів роботи (наприклад, використати меншу кількість вправ, за рахунок збільшення часу на певні види діяльності).

Система занять розроблена з урахуванням вікових та психічних особливостей учнів шестирічного віку. Для учнів молодших класів школи найбільш привабливою та доступною діяльністю є гра, тому ігрові вправи поєднуються з навчальними. Заняття формують дружній стиль спілкування, позитивні емоції, створюють ситуації для позитивних проявів спілкування дітей між собою.

Крім цього система занять включає:

- Рольові програвання ситуацій
- Бесіди з елементами етичного виховання.
- Вправи на розвиток пам'яті, уваги, уяви, мислення, розвиток спостережливості та довільності, вміння працювати за поданим зразком.
- Ігри на розвиток комунікативних якостей, емпатії.
- Тематичне малювання
- Спільну роботу дітей

1.2. Загальна структура програми

Корекційно-розвивальна програма **«Нове покоління»** складається з 10 занять. Форма проведення: групова, частота занять – 2 рази на тиждень, тривалість- 40 хвилин. Кількість учасників: від 6 до 12 учнів. Вікова група- 6-7 років.

Умови проведення і оснащення: клас або будь-яке інше просторе приміщення; стільці; парти; дошка або листи ватману; олівці; фломастери; папір формату А-4; аудіо файли, морські камінці, конструктор «Лего», прищіпки. Також для роботи з інтерактивними засобами потрібно мати сенсорну дошку і встановлене програмне забезпечення Mozaik Education.Якщо відсутня сенсорна дошка ,можливе використання звичайної проекційної дошки разом зі стилусом.

Кожне заняття організовується за такою схемою:

1. Вступна частина кожного заняття налаштовує групу на спільну роботу, встановлює емоційний контакт між усіма дітьми. Включає вітання, ігри та вправи на створення позитивної атмосфери, активізацію учнів.

2. Основна частина занять включає значеннєве навантаження всього заняття; вона складається з корекційно-розвивальних вправ, ігор та інших видів роботи; зокрема включає рухову гру розвивального спрямування.

3. Завершальна частина кожного заняття закріплює позитивні емоції від заняття, передбачає групове єднання.

Очікувані результати

1. Підвищення рівня адаптації до навчання у школі, розвитку пізнавальних процесів (мислення, пам'яті, уваги, сприймання, просторової орієнтації, уяви та ін.) та пізнавальної активності.

2. Розвиток комунікативних навичок.

3. Підвищення вербальної активності, збільшення словникового запасу.

4. Створення дружніх стосунків, сприятливої психологічної атмосфери у групі першокласників.

5. Зменшення негативних емоційних проявів та афективних реакцій у поведінці.

6. Зниження рівня імпульсивності, тривожності, агресивності, стабілізація емоційного стану.

7. Емоційно-позитивне ставлення до школи.

Критерій ефективності програми

Підвищення показників адаптації учнів першого класу за результатами повторної діагностики після проведення розвивальних занять.

1.3. Шляхи вирішення проблем адаптації учнів 1 класу

№	Напрям	Мета	Очікування	Форми роботи
1	Негативне ставлення до школи, підвищений рівень тривожності	активізувати знання дітей про школу і шкільне життя; формувати позитивну навчальну мотивацію, коригувати негативне ставлення до школи; розвивати емоційну сферу дитини, знижувати рівень тривожності, страхів, пов'язаних зі школою.	Формується позитивна навчальна мотивація та ставлення до школи	1. Гра «Name» 2. Вправа «Mood» 3.Вправа «Acquaintance» 4. Дискусія 5.Гра «Drawings from the show» 4. Вправа «Mirror» 5.Вправа–прощання «Smile in a circle»
2	Емоційна сфера	Активізувати знання учнів про різні емоційні стани і настрої людей, сприяти налагодженню позитивної емоційної атмосфери і хорошого настрою.	Налагодження позитивної атмосфери і настрою.	1.Вправа «Unconventional» 2. Вправа «What a mood» 3.Бесіда про органи чуттів та відчуття 4. Вправа «Living pubble» 5. Вправа «What I am» 6. Вправа«Applause» 7.Вправа «Smile in the round»
3	Самопрезентація особистості	Сприяти встановленню контакту між дітьми, допомогти дітям усвідомити свої позитивні риси характеру.	Дружні відносини в класі, формування цілісності класного колективу .	1. Вправа «Good Day» 2. Гра «Magic chair» 3. Вправа «Draw a self» 4. Вправа «Minute of artics» 5. Вправа «Find» 6. Вправа «Ball in the round»
4	Міжособистісні відносини	Сприяти адаптації до шкільного навчання, зменшенню тривожності, встановленню дружніх стосунків	Зменшення тривожності , встановлення дружніх стосунків.	1. Вправа «Good day» 2. Етична бесіда 3. Вправа «Drawing class» 4. Вправа «Border» 5. Вправа «All

				together». 6. Вправа «Find»
5	Розвитку когнітивної сфери	Розвивати спостережливість, пам'ять, комунікативні здібності, мовлення і увагу	«Зняті замки» з когнітивної сфери, розкриття можливостей дитини	1. Вправа «Good Day» 2..Вправа «Painter» 3.Вправа «Camera» 4. Вправа «Listen and draw» 5. Вправа «Listen carefully» 6. Інтерактивна вправа «Пошук слів»(MozaikEdu) 7.Вправа«Smile and hug »
6	Емоційного напруження в класі	Сприяти підвищенню рівня пам’яті, зняти емоційне напруження.	Формування нових контактів в класі, сприяння розвитку пам’яті.	1. Вправа «Hello» 2. Вправа «Compliment» 3. Вправа «Listen and draw» Інтерактивна вправа «Тренер пам’яті»(MozaikEdu) 4. Вправа «Missing» 5. Інтерактивна вправа «Пам’ять» (MozaikEdu) 6. Вправи на релаксацію «Walk in the woods» 7. Вправа «All»
7	Недостатній розвиток дрібної моторики руки для виконання завдань ,пов’язаних з мілкими деталями	Розвивати велику і дрібну моторику дітей, сприяти зняттю емоційного напруження.	Формування рухливості м’язів рук	1. Вправа «Вітання» 2.Вправа «Вчимося хвалити себе» 3. Гра «Літає – не літає» 4. Гра "Придумай свій танець" 5. Вправа «Орігамі» 6. Вправа «Знайди монету». 7. Вправа "Все"
8	Розвиток емпатії та всіх пізнавальних	Розвивати пізнавальні процеси: пам’ять, увагу, уяву,	Формування вміння співпереживат	1. Вправа «Good Day» 2. Вправа «Fold the ornament»

	процесів	мислення, емпатію, вміння працювати за поданим зразком.	и та пізнавальних процесів.	3. Інтерактивна вправа «3D обертальний пазл пазл» (MozaikEdu) 4.Вправа «Alice in the wonderland» 5.Вправа «Listen to applause» 6. Вправа «Find the excessize» 7. Вправа «Rug of piece» 8. Вправа«Rainbow»
9	Нерозвинена здатність до самоконтролю	Формувати вміння колективного обговорення завдань; розвивати уяву, здатність до самоконтролю й здатність до гальмування.	Вміння перемикатись між вільним часом на перерві та уроці.	1. Вправа «Good day» 2. Вправа «Was a cat» 3. Вправа «Giants and Dwarfs» 4.Інтерактивна вправа «Пазл» (MozaikEdu) 5.Вправа «Find» 6. Інтерактивна вправа «Знайди зайве»(MozaikEdu) 7.Інтерактивна вправа «Пятнадцятки» (MozaikEdu) 8. Вправа «Smile»
10	Розвиток пізнавальних процесів.	Розвивати пізнавальні процеси: пам’ять, увагу, уяву, мислення	Формування пам’яті,уваги та мислення.	1.Вправа «Hello» 2. Вправа «Rain» 3. Інтерактивна вправа «Тренер пам’яті» (MozaikEdu) 4. Вправа «Remember» 5. Гра "Australian rain" 6. Вправа «Mood» 7. Вправа «Wish»

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАНЯ

№ п/п	Дата	Зміст роботи
1		Заняття 1 «School life»
2		Заняття 2 «Good mood»
3		Заняття 3 «Contact in the classroom»
4		Заняття 4 «Friendly relations»
5		Заняття 5 «Communication»
6		Заняття 6 «Memory»
7		Заняття 7 «Motor handles»
8		Заняття 8 «Interesting to learn»
9		Заняття 9 «Work-rest»
10		Заняття 10 «We train the brain»

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНА ПРОГРАМА
«НОВЕ ПОКОЛІННЯ»

Заняття 1 «School life»

Мета: активізувати знання дітей про школу і шкільне життя; формувати позитивну навчальну мотивацію, коригувати негативне ставлення до школи; розвивати емоційну сферу дитини, знижувати рівень тривожності та страхів, пов'язаних зі школою.

Обладнання: малюнки, таблиці, альбомні аркуші, кольорові олівці.

ХІД ЗАНЯТТЯ:

1. Гра «Name»

Мета: сприяти знайомству класного колективу .

Хід роботи: перший учень називає своє ім'я, наступний своє і товариша і так по ланцюжку повторюються всі названі імена і своє. Гра допомагає запам'ятати імена своїх однокласників, сприяє розвитку довільної пам'яті,та згуртовує дітей.

2. Вправа «Mood»

Мета: розвити уміння визначати свій настрій. **Хід роботи**: Психолог демонструє три маски, на яких зображені обличчя: веселе, сумне та зле та пропонує обрати свою, яка відповідає настрою дитини на занятті.

3. Вправа «Acquaintance»

Мета: згуртувати колектив , більше дізнатися про інтереси кожного учня .

Хід роботи: Всі діти утворюють в коло. Психолог, тримаючи в руках м'яч, розповідає про себе та свої інтереси, задаючи тим самим характер вправи. Учень, який отримає м'яч, називає своє ім'я і улюблене заняття. М'яч передається по колу. Таким чином діти дізнаються щось нове про своїх однокласників.

4**. Дискусія**

Дітям пропонують відгадати загадку.

1. В школі він дітей навча.

Строгий, та прощає.

Помагає в навчанні,

Все нам роз'ясняє.

(Вчитель)

2. Всім про все вона розкаже

І малюночки покаже.

Усіх розуму навчить,

Хоч сама завжди мовчить.

(Книга)

Відкрите питання : **Чому діти перестають ходити до дитячого садка і починають ходити до школи?**

Важливо, щоб висловилися всі бажаючі. Психолог підбиває підсумки дискусії, узагальнюючи сказане дітьми .

5. Гра «Drawings from the show »

Психолог пропонує учням розглянути малюнки, на яких зображені школярі і дошкільнята.

- Як називають дітей, що навчаються в школі? (Першокласники, школярі, учні)

- Як учні проводять час у школі? (Слухають учителя, граються на перерві, навчаються на уроках.)

- З якими уроками ви вже ознайомилися? (Письмо, читання, математика, навколишній світ)

- Чому ви вчилися у дитячому саду?

- Що ще спільного між дитячим садом і школою? (Діти їдять, рано приходять до школи і до садочка.)

- Чим відрізняється час у школі від часу в дитячому садку? (Діти у садочку багато гуляють, граються.)

- Як називають дітей, що відвідують дитячий садок? Чому їх так називають?

- Чим відрізняється школяр від дошкільника?

- Визначте, хто намальований на картинках? Доведіть.

6. Вправа «Mirror»

Мета: розвивати здібності невербального спілкування у дітей.

Хід роботи: Учням пропонується об'єднатися в пари. У кожній парі вибирається ведучий, його партнер – „дзеркало". Завдання ведучого – здійснення спонтанних рухів руками. Другий учасник повинен синхронно повторювати ці рухи. Потім учасники міняються ролями. Кожен через цю гру відчув, які індивідуально-динамічні відмінності існують між людьми, і як важливо налаштуватися на свого партнера, щоб його правильно зрозуміти і відчути.

7. Вправа – прощання «Smile in a circle»

Мета: здійснити зближення дітей в класному колективі.

Діти стоять по колу. Кожен повинен подарувати сусіду посмішку і потиснути руку, і так далі, поки вона не повернеться до того, хто почав гру. Всі діти стоять по колу.

У кінці гри запитуємо дітей про їх почуття, що вони відчували, передаючи та отримуючи посмішку.

Заняття 2 «Good mood»

Мета: активізувати знання учнів про різні емоційні стани і настрої людей, сприяти налагодженню позитивної емоційної атмосфери і гарного настрою в класі.

Обладнання: малюнки з різними емоціями людей, конструктор «Лего», морські камінчики, фломастери, кольорові олівці, папір А-4

ХІД ЗАНЯТТЯ:

1. **Вправа** «Unconventional greeting»

Психолог об’єднує дітей в пари. Вони стають обличчям одне до одного, їм пропонується привітатися ручками. Щоразу партнер у парі повинен змінюватися за годинниковою стрілкою.

2. Вправа «What a mood?»

Мета: активізувати знання учнів про різні емоційні стани і настрої людей. Визначення емоцій за малюнками (спокій, радість, злість, сум, подив, образа).

Програвання міміки при різних емоційних станах (порівнюючи з малюнками).

- Як дізнатись, який настрій у людини?
- Які настрої бувають у вас?
- Що у навколишньому світі може бути сумним, веселим (погода, кольори, картини, музика).

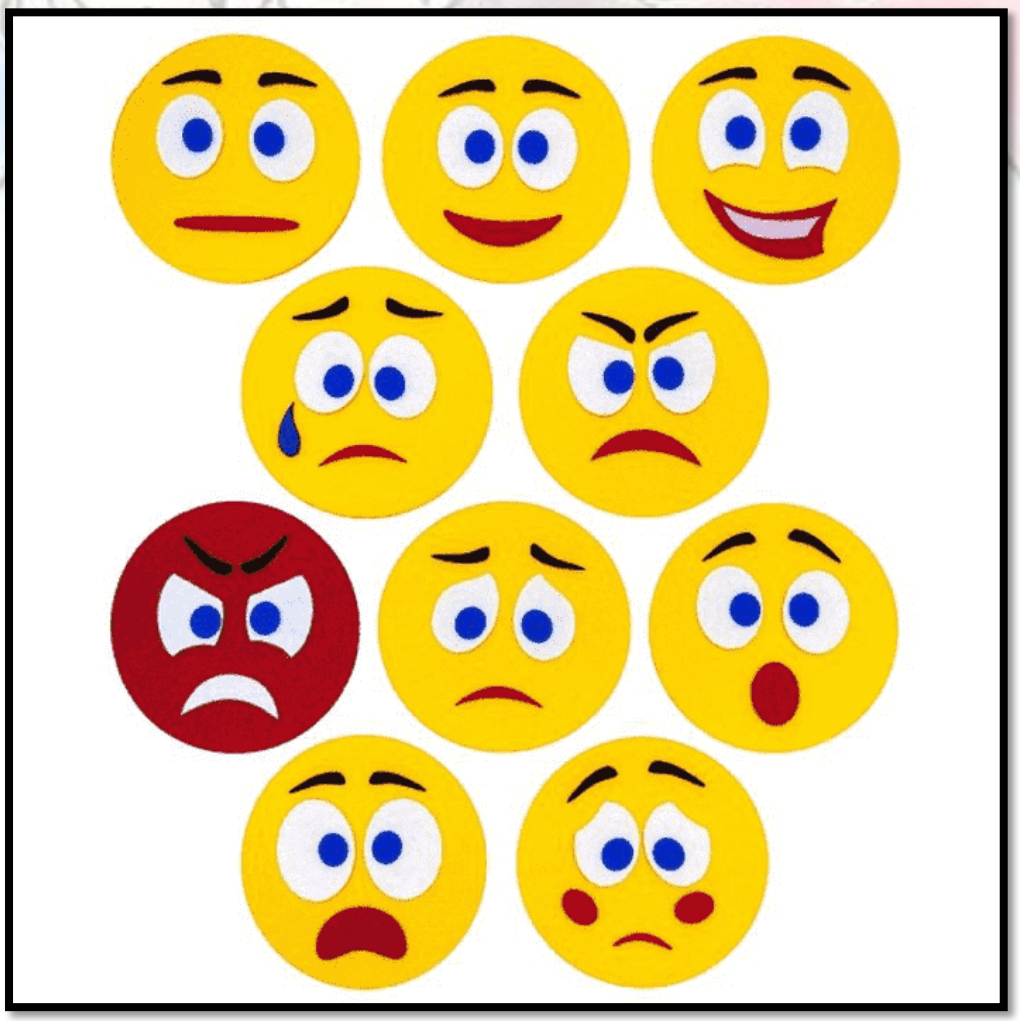

3. Бесіда про органи чуттів та відчуття

- Що ви бачите навколо себе?
- Чим бачите?
- Які звуки чуєте?
- Чим чуєте?
- Які звуки вам до вподоби?
- Які не подобаються?
- Які, на вашу думку, шкідливі для здоров'я?
- Які запахи ви відчуваєте?
- А який є вашим улюбленим?
- А які вам неприємні?
- Чим розрізняєте смак?
- Що вам смакує найбільше?
- Що не подобається на смак?
- Що ви можете відчувати дотиком руки?
- Що робите, коли вам холодно?
- А коли спекотно?

Психолог. Завдяки органам чуттів людина здатна бачити, чути відчувати запах, смак, речі на дотик, тобто сприймати навколишній світ. Окрім зору, нюху, смаку, дотику є ще й відчуття спраги, голоду, руху у просторі.

4. Вправа «Living pebble»

Мета: активізувати вміння учнів створювати позитивну атмосферу спілкування та працювати в невеликих групах.

Хід роботи: учням пропонують взяти до рук камінці, вибрати найкращий на їх погляд і затиснути його спочатку у правій руці, а потім у лівій. Надалі психолог ділить клас на малі групи і дає завдання збудувати кам'яне поселення. Під час гри дозволяється використовувати частини конструктора «Лего», обмінюватися камінцями між групами.

5. Діагностична вправа-гра «What I am?»

Відповідати жестами на питання:

“Так” – руки вперед;

“Ні. Не згоден.” – руки за спину;

“Я подумаю. Я не знаю.” – руками почесати потилицю.

- Тобі весело на перервах?
- Тобі цікаво у школі на уроках?
- Ти часто буваєш сумним?
- Тебе часто сварять?
- Ти хороший?
- У тебе в класі багато друзів?
- Тобі подобаються твої однокласники?
- Ти щасливий?
- Чи довподоби тобі навчання?
- Ти добрий?

6. Вправа «Applause».

Мета: створити позитивне самосприйняття.

Діти стають у коло. Психолог ставить дітям питання:

- Хто хоче мати багато друзів?
- А хто любить ходити до школи?
- А прибирати вдома свої речі?
- А хто любить гратися в різні ігри?
- А поважати старших?
- Хто не ображає інших дітей?
- А хто говорить слова ввічливості?
- А вміє гарно малювати ?

Діти, які відповідають на запропоноване запитання стверджуючи, встають, а решта гравців гучно їм аплодують. Необхідно, щоб кожна дитина встала хоча б один раз. Повторюючи цю гру, можна, запропонувати дітям самостійно придумувати запитання.

7. Вправа – прощання «Smile in the round»Мета: здійснити ритуал прощання, зближення дітей. Кожен учень передає сусіду зліва направо посмішку, і так далі

Заняття 3 «Contact in the classroom»

Мета: сприяти встановленню контакту між дітьми, допомогти дітям усвідомити свої позитивні риси характеру.

Матеріали: олівці, листки формату А-4, клубок ниток.

ХІД ЗАНЯТТЯ:

1. Вправа «Скажи „ Good day , good afternoon»

Мета: сприяти розвитку індивідуальності, доброзичливості дитини, розширенню способів вітання людей.

Хід роботи: учням пропонується стати в коло і по черзі привітати один одного, якимось незвичайним способом.

2. Гра «Magic chair»

Мета: сформувати адекватну самооцінку дитини.

Хід роботи: психолог говорить дітям, що у кожної людини є позитивні якості, про які іноді не знає і сама людина. Тому дуже важливо про них говорити їй. У центрі кола ставиться стілець і по черзі кожен з учасників сідає на нього, а всі інші говорять йому хороші слова про нього, висловлюють свої побажання.

3. Вправа «Draw a self-portreit»

Мета: допомагати дітям усвідомити своє „Я”.

Хід роботи: психолог пропонує дітям намалювати автопортрет. Малювання супроводжується музикою (шум листя, води, вітру). Діти, створивши свої портрети повертаються у коло і представляють свою роботу іншим дітям, розповідають про себе.

4. Вправа «Minute of antics»

1–2 хвилини діти займаються тим, чим хочуть. Це дозволяє їм позбутися зайвої енергії,розслабитися. За знаком психолога діти замовкають. (3-4 рази).

5. **Вправа «Find»**

Мета: розвивати спостережливість та увагу

Знайди:

- незворушного клієнта в рожевих окулярах;
- 12 різнокольорових пов’язок на зап’ясці;
- 2-х індіанців , за якими полюють піран’ї;
- одного жовтого метелика;
- сумну жабу;
- ковбойський капелюх.

6. Вправа – прощання «Ball in the round»

Мета: здійснення ритуалу прощання, зближення дітей, налагодження взаємодії на наступному занятті.

Кожен учень передає сусіду зліва направо клубок ниток з добрими побажаннями, залишаючи в руках ниточку.

Заняття 4 «Friendly relations»

Мета: Сприяти адаптації до шкільного навчання, зменшенню тривожності, сприянню встановлення дружніх стосунків

Матеріали: олівці, ручки або маркери на кожного учасника, листки формату А-4

Хід заняття

1.Вправа «Good day.Have a nice day»

Діти разом з психологом стають у коло, тримаючись за руки, з посмішкою промовляють: *«***Good day.Have a nice day***»*.

2. Етична бесіда

- Чому важливо поважати і любити один одного?
- Як можна проявляти свою повагу до інших людей?
- Як потрібно поводитись , щоб не засмучувати тих, хто тебе любить?
- Як слід поводитись, коли провинився?
- Що вам подобається в класі, а що – ні?

3. Вправа «Drawing class»

Мета: діагностика відносин дитини в класі.

Хід роботи: психолог пропонує дітям сісти в коло і розмалювати велику картину. По закінченню малювання кожна дитина розповідає про своїх однокласників, як кого звати, хто чим любить займатися, тощо.

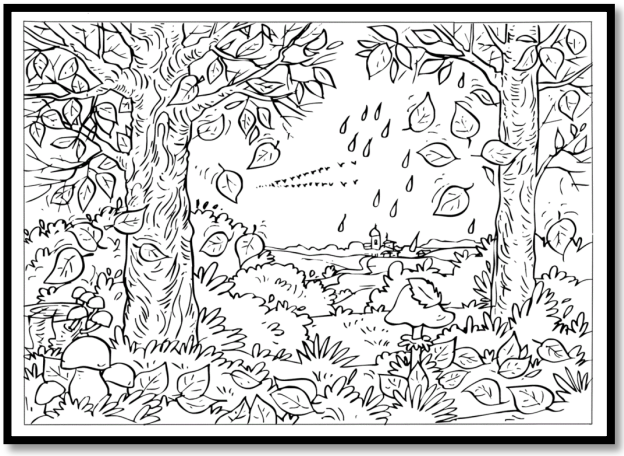

4.Вправа «Border»

Учні об’єднуються в пари , їм дають аркуш А-4, на якому посередині намальована лінія, яка розділяє листок навпіл. Кожен учень отримує фломастер і завдання намалювати на своїй половині певний малюнок, наприклад, море, але при цьому ще й на половині листка свого товариша. Ключове завдання - це вміння домовитися один з одним. Потім обговорити, як вдалося виконати це завдання.

5.Вправа «All together».

Мета: розвиток групової згуртованості.

Психолог малює на підлозі круг такого розміру, щоб діти з певними труднощами, але все ж могли на ньому розміститися. Завдання для учасників: влаштуватися всім там.

6. Вправа «Find»

Знайди:

- **бджолу**
- **зелено-білу шапку**
- **морську мушлю ,яка опинилась не в тому місці**
- **рожеву пташку**
- **туриста з сивою бородою**
- **седвіч**

Заняття 5 «Communication»

Мета: розвивати спостережливість, пам'ять, комунікативні здібності та увагу.

Хід заняття

1. Вправа «Good Day»

Діти стають у коло і тримаються за руки. За командою ведучого передають потиск руки по колу як імпульс іговорять «**Good day.Have a nice day».**

2.Вправа «Painter»

Із групи дітей обирають двох – «художника» і «замовника портрета», інші – глядачі. «Художник» уважно дивиться на «замовника», потім відвертається і словесно описує його зовнішність. Далі «художником» і «замовником» стають інші діти.

3. Вправа «Camera»

Учні сидять півколом. Один із них – «фотограф», він запам'ятовує (фотографує)товаришів (5-20 секунд), а потім виходить за двері. Під час короткої паузи учні міняються місцями і кличуть «фотографа». Йому потрібно визначити, що змінилося.

4. Вправа «Listen and draw»

Мета: розвиток слухової пам'яті, дрібної моторики руки, творчого мислення, уваги

Психолог промовляє набір слів-образів, слів-предметів. Діти прослухавши, малюють те, що запам'ятали. Слова: сонце, будинок, хмара, квітка, м'яч, лялька, штани, гриб.

5. Вправа «Listen carefully»

Мета: розвиток уваги, сприйняття, налагодження позитивної атмосфери в групі

Учні йдуть по колу. На перший сплеск рук – зупинитись і стати в позу "лелеки" (одну ногу підняти і притиснути до другої, руки – в сторони); на другий – сісти в позу "жабки" і пострибати. На третій – продовжувати ходити.

6. Інтерактивна вправа «Пошук слів»(MozaikEdu)

Мета: розвиток сприйняття та уваги

7.Вправа-прощання «Smile and hug»

Мета: закріпленням позитивних емоцій від заняття передбачити групове єднання.

Кожен учень передає сусіду зліва направо посмішку і обійми.

Заняття 6 «Memory»

Мета: сприяти підвищенню рівня пам'яті

ХІД ЗАНЯТТЯ:

1. Вправа «Hello »

Діти стають у коло і тримаються за руки. За командою ведучого передають потиск руки по колу як імпульс.

2. Вправа «Compliment»

Мета: формувати доброзичливі відносини та налагодити позитивну атмосферу в класі.

Учасники стають у коло і беруться за руки. Ведучий каже своєму сусідові справа: "Сашко, ти мені подобаєшся за..." Сусід відповідає: "А ти мені подобаєшся за..." Повинні висловити всі свою думку (по колу).

3. Вправа «Listen and draw»

Мета: розвиток слухової пам'яті, дрібної моторики руки, творчого мислення, уваги.

Психолог промовляє набір слів-образів, слів-предметів. Діти прослухавши, малюють те, що запам'ятали.

Слова для запам'ятовування : книжка,яблуко , кіт , стілець .

4.Вправа «Misssing object»

Мета: розвивати зорову пам'ять, увагу.

Хід роботи: На столі ставиться декілька невеликих іграшок. Дітям пропонують запам'ятати, що знаходиться на столі. Потім діти відвертаються, а ведучий ховає один предмет і пропонує учасникам гри відгадати, який саме.

5. Гра «Pairs of words»

Мета: розвиток пам'яті.

Дітям пропонується запам'ятати друге слово з кожної пари слів:

кішка-молоко

булка-масло

зима-гірка

стіл-пиріг

зуби-щітка

річка-міст

6.Вправа на релаксацію «Walk in the woods ».

Релаксація «Лісова прогулянка»

Уявіть, що ви входите в занедбаний сад. Там росте все, що ви побажаєте, там завжди літо і світить сонечко. Прогуляємося по стежках, помилуємося на прекрасні квіти, вдихаємо їх аромат, погладивши ніжні прохолодні пелюстки, сядемо біля струмка,

опустимо руки в прохолодну воду. Пропливають рибки збираються в зграйки і кружляють на сонці. Вони такі різні, яскраві, цікаві. Підпливають так близько до пальців, що здається можна погладити рукою їх сріблясті спинки. Але трохи поворуши рукою, і вони тут же стрімко спливають в різні боки. Підемо по саду далі. У нашому тінистому саду так добре, що сюди набігли різні гості. Це смішний маленький зайчик. Він сидить під кущем горобини, злегка струшуючи довгими вушках, і дивиться на вас довірливими очима, він знає, що ви його друзі і не скривдите його. Погладьте його пухнасту спинку, помацайте його ніжні вушка, прохолодний вологий носик. Подивіться вгору, там скаче з гілки на гілку вогненно-руда білка. Підійдіть до неї ближче, насипте на долоні горішки, простягніть руку вгору і стійте тихо-тихо. Білка сама стрибне до вас на долоньку. Запам'ятайте це приємне відчуття радості, щастя від спілкування з маленьким чудесним звіром.Подивіться навколо, які ще гості прийшли до вас в сад? Може, забіг буре волохате ведмежа поласувати солодкими соковитими фруктами. Може, горда лисиця пройшла, м'яко ступаючи лапками по траві. А ось пробіг смішний Пихкаючий їжачок. Їжачку дуже подобається у вашому саду, адже тут так багато фруктів, а їжачок так любить яблука. Начепив на свою колючу спинку стигле жовте яблучко і побіг, стукаючи короткими лапками.Посміхніться смішним гостям і пройдіть по всьому лісу, подивіться, чи не потрібно щось поправити, прибрати. Якщо потрібно, посадіть ще квіти, зберіть з дерев стиглі соковиті фрукти. Тепер походіть по стежках, насолоджуйтеся прекрасними деревами, квітами, вдихайте їх аромат.

Ви можете повернутися в сад в будь-який час, коли захочете. Тут завжди спокій і тиша. Ви можете відпочивати і набиратися сил.Тепер пора повертатися. Кілька разів глибоко вдихніть і видихніть. Повільно відкрийте очі.

7. Вправа «All»

Мета: виконання ритуалу прощання та закріплення позитивних емоцій від заняття, а також передбачає групове єднання.

Стати у коло, і тримаючись за руки, видихнути якомога більше повітря. Потім підняти руки догори, різко видихнути і сказати "Все".

Заняття 7 «Motor handles»

Мета: розвивати велику і дрібну моторику дітей, зняти емоційне напруження.

ХІД ЗАНЯТТЯ:

1. Вправа «Good Day»

Діти разом з психологом утворюють коло, тримаючись за руки, з посмішкою промовляють: «**Good day.Have a nice day**».

2. Вправа «We learn to praise ourselves»

Мета: підвищувати самооцінку та подолати замкненість, пасивність. Виховувати позитивне ставлення до себе.

Психолог розпочинає гру, говорячи про себе добрі слова. Потім звертається до дитини, яка сидить поруч і говорить: «А тепер ти скажи про себе щось хороше.» і так далі.

3. Гра «Flies or does not fly »

Мета: розвивати дрібну моторику, пам’ять, увагу, мислення.

Хід роботи: перед початком вправи психолог з дітьми розглядає, хто літає, а хто ні. Окремо розповідає про птахів, що літають, і комах (з показом їх на картинках), про предмети, що літають, зроблені руками людини (літак, ракета), про казкових істот, що літають (при цьому читаються відповідні казки). Ця гра відбувається за столом. Учні кладуть на стіл пальці. Психолог називає птахів, звірів, комах, квіти тощо. Почувши назву предмета, що літає, всі повинно підняти пальці вгору. Той хто підніме пальці при назві предмета, що не літає або ж не підніме при назві що літає, віддає свій фант. В кінці гри фанти „викупляються”.

4. Гра «Come up with your own dance»

Мета: розвиток уяви та зняття рухового автоматизму.

Ведучий стає в центр кола. У такт музики (швидкої чи повільної) він виконує декілька різних танцювальних рухів, усі інші копіюють його танець. Потім ведучий торкається до одного з учасників, той виходить у центр, придумує свій танець, і так далі по колу. Можна ускладнити завдання, пропонуючи дітям придумати танець бджілки, ведмедика, сонечка, вітру, вечірньої зірки, моря.

5 . Вправа «Origami»

Мета: Розвиток дрібної моторики рук, пам'яті і мислення

Психолог разом із дітьми складає журавлика за технікою орігамі .

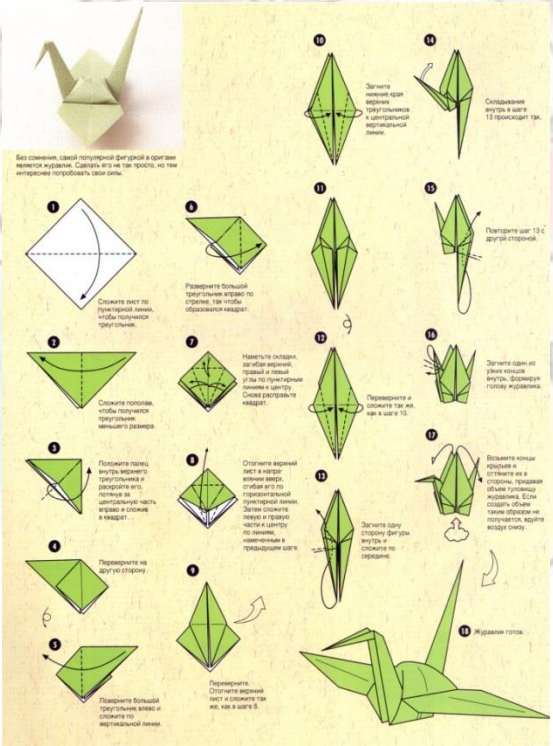

6. Вправа «Find a coin».

На столі розкладається певна кількість монет різної форми та величини.

Учень вибирає 2 монети, після цього необхідно знайти ці монети із зав'язаними очима на дотик, знову перемішавши їх.

7. Вправа «All»

Мета: здійснення ритуалу прощання, закріплення позитивних емоцій від заняття, передбачає групове єднання.

Стати у коло і, тримаючись за руки, видихнути якомога більше повітря. Потім підняти руки догори, різко видихнути і сказати: "Все".

Заняття 8 «Interesting to learn »

Мета: розвиток пізнавальних процесів пам'яті, уваги, уяви, мислення, вміння працювати за поданим зразком.

ХІД ЗАНЯТТЯ:

1.Вправа «Good Day!»

Мета: Створення психологічного комфорту в дітей.

Діти, я дуже рада Вас бачити на своєму занятті. Ви знаєте, що при зустрічі всі вітаються. Заплющіть очі. Я доторкнуся до того, хто сидить справа від мене, він прийме моє вітання і передасть своєму товаришу. Так вітання пройде через всіх Вас і знову повернеться до мене.

2. Вправа «Fold the ornament»

Дітям пропонують будь-який набір різнокольорових кубиків «Лего» і зразок з орнаментом, який вона має скласти. Для ускладнення завдання учням пропонують звичайний зразок, а також орнамент із більшої кількості кубиків. Учні працюють парами: у одного візерунок, у іншого кубики.

3.Інтерактивна вправа «Пазл» на платформі MozaikEdu

Мета:Розвиток мислення та уяви

4. Вправа «Alice in wonderland»

Мета: розвиток уяви та уваги

Психолог читає уривок з книги «Аліса в країні див» і просить учвити події описані в уривку і далі демонструє доповнену реальність з книги, запитуючи «Чи таким все це ви собі уявляли?»

5. Вправа «Listen to applause »

Мета: розвиток активної уваги

Учні йдуть по колу. На перший сплеск рук ведучого діти зупиняються і стають у позу " лелека", на другий- в позу "жабка" . На третій гравці відновлюють ходьбу. Можливі варіанти тварин: рак, ведмідь, зайчик.

6. Вправа «Find excessive»

Мета: розвиток здібностей до порівняння, формування установки на альтернативність рішення.

Вибираються будь-які 3-5 слів (наприклад, „собака”, „помідор”, „сонце”). Необхідно знайти одне слово серед заданих, яке відрізняється від інших, об’єднаних якоюсь спільною ознакою („помідор” і „сонце” круглі, „собака”- ні). Перемагає той у кого більше варіантів відповідей.(„вишня”- „яблуко”-„сіно”; „слон”-черепаха”-картопля”; ”стіл”-„шафа”-„горщик”.)

7. Рефлексія «Rainbow of friendship»

Мета: закріплення позитивних емоцій від заняття, передбачає групове єднання.

Всі учасники тренінгу беруть в руки кольорові стрічки. Одна людина в центрі „сонечко». Вона стоїть на місці, а учасники подають один кінець стрічки їй, а інший - тримають в руках. Так утворюється кольорова веселка зі стрічок. Потім учасники піднімають руки вгору зі словами «Друзі назавжди!».

Заняття 9 «Work – rest»

Мета : зформувати вміння колективного обговорення завдань та розвитку уяви учнів ; здатності до самоконтролю й до гальмування.

ХІД ЗАНЯТТЯ:

1. Вправа «Good day!»

Мета: привітання, створення психологічно невимушеної атмосфери

Дітям пропонується привітатися з сусідом, назвавши ім'я, яке подобається дитині, та сказавши комплімент. Наприклад: «Привіт, Наталко, яка у тебе сьогодні гарна посмішка!»

2. Вправа «Was a cat»

Мета: розвиток мислення, мовлення.

Дітям називається речення «Це був кіт..», учні повинні повторити це речення і додати своє слово. Наприклад:

Це був кіт…

Це був красивий кіт…

Це був рудий красивий кіт…

3. Вправа «Giants and Dwarfs»

Мета: зняття втоми, емоційна розрядка

Діти показують руками велетнів і карликів (велетень ходить широко ступаючи та горблячись, карлик- дрібними кроками, випнувши груди, з високо піднятою головою за командою психолога).

4. Інтерактивна вправа «Пазл» на платформі MozaikEdu.

Мета: розвиток мислення, уважності, уяви.

5. Вправа «Find»

Мета: розвивати спостережливість та увагу

Знайди :

- маленьку змію з великими очима;
- людину в зелених окулярах;
- двох людей зі списами;
- чоловіка на якого випадкового вилили воду;
- китайських ліхтарик

6.Завдання «Fourth over» (7 хв.)

Мета: розвиток уваги та мислення

Ведучий читає набори слів, у кожному з яких учні повинні вказати «зайве» слово. Інші три слова узагальнити. Набори слів даються дітям по черзі:

- мак, ромашка, троянда, цибуля;
- чашка, блюдце, суп, тарілка;
- яблуко, абрикос, груша, картопля;
- помідор, кабачок, вишня, перець;
- чашка, склянка, каструля, келих;
- молоко, йогурт, гречка, сметана;
- коза, курка, корова, вівця;
- чайник, стілець, стіл, шафа;
- олівець, книга, ручка, фломастер;
- машина, літак, автобус, тролейбус.

7. Інтерактивна вправа «Пятнадцятки» на платформі MozaikEdu

Мета: розвиток уваги та мислення

Заняття 10 «We train the brain»

Мета: розвиток пізнавальних процесів пам’яті, уваги, уяви, мислення

ХІД ЗАНЯТТЯ:

1. Вправа «Hello from country «Т» »

Діти один одному говорять «Трам!» і дарують посмішку.

2. Вправа «Rain »

Мета: розслабитись і зняти напруження, активізувати увагу, стимулюючи спостережливість.

Ведучий стоїть у колі, він робить певні рухи, і всі їх повторюють. Повертається до кожного обличчям, і тільки після цього учень починає виконувати рух, і робить це, аж доки ведучий запропонує новий рух. Так, перший рух — «на зростання», а другий — «на спадання».

Види рухів: перше коло — потирання долонь; друге — ляскання пальцями; третє — плескання по ногах з притупуванням. Потім знову — потирання долонь.

3. Вправа «Тренер пам'яті» на платформі MozaikEdu

Мета: розвивати концентрацію, зорову увагу.

4. Вправа «Remember»

Мета: розвивати концентрацію, зорову увагу.

Дітям пропонується до 10 предметів, які вони уважно розглядають. Слід заздалегідь попередити про те, що про ці предмети будуть поставлені питання(якого кольору, із чого зроблена машинка та ін.). Діти мають відповісти на будь-які поставлені питання, що стосуються предметів.

5. Гра «Australian raine»

Мета: розвиток уваги, психологічне розвантаження. Діти стоять колом.

Інструкція:

-Чи знаєте ви, що таке австралійський дощ?

- Ні?

-Тоді давайте послухаємо, який він. Зараз по колу, ланцюжком, ви будете передавати мої рухи. Як тільки вони повернуться до мене, я передам наступні. Стежте уважно.

В Австралії піднявся вітер (ведучий тре долоні).

Починає крапати дощ (клацання пальцями або промовляння "кап").

Дощ посилюється (почергове поплескування долонями грудей).

Починається справжня злива (плескання по стегнах).

А ось і град (тупіт ногами).

Але що це? Буря стихає (плескання по стегнах).

Дощ зменшується (долонями по грудях).

Рідкі краплі падають на землю (клацання пальцями).

Тихий шурхіт вітру (потирання долонями).

Сонце! (руки догори)"..

6. Вправа «Find»

Мета: розвивати спостережливість та увагу

Знайди:

- **пташку у відрі з фарбою**
- **картину закоханого художника**
- **19 відер фарби(дві з яких знаходяться на головах у малярів)**
- **капітана корабля,який нещасливо причалив до берега**

- **тюльпан з Голандії.**

7. Вправа «Mood»

Мета: налагодження емоційного стану, розвиток творчості та уяви, закріплення позитивних емоцій від заняття, передбачає групове єднання.

Дітям дається завдання намалювати свій настрій різними кольорами.

8. Гра «Wish»

Діти сідають у коло й створюють побажання сусідові на сьогоднішній день.

Список використаних джерел

1. Кириленко В. Корекційні та розвивальні заняття для учнів початкової школи // Психолог. - №41. – 2006
2. Коробко С., Коробко О. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. – К.:Літера ЛТД, 2006. – 416 с.
3. Розвивальні та корекційні заняття психолога/ упорядник Т.Гончаренко. – К.: ред.. загальнопед газ., 2005
4. Скворчевська, О. В. Ігрові методики роботи з учнями 1-4 класів: навч. вид. /О. В. Скворчевська. - Х. : Видавнича група «Основа», 2013.- 129 с.